

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЗАКОНЫ

Татарстан Республикасының аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында

Татарстан Республикасы
Дәүләт Советы тарафыннан
2025 елның 29 октябрендә
кабул ителде

1 статья

«Татарстан Республикасы референдумы турында» 2003 елның 9 августындагы 33-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законына (Татарстан Дәүләт Советы Жыйелма басмасы, 2003, № 8; 2005, № 3 (I өлеш); 2008, № 6; 2010, № 10 (II өлеш); 2011, № 8 (I өлеш), № 12 (I өлеш); 2013, № 10; 2014, № 5; 2015, № 5; 2016, № 6 (I өлеш); Татарстан Республикасы законнар жыйелмасы, 2018, № 44 (I өлеш), № 83 (I өлеш); 2019, № 28 (I өлеш); 2020, № 4 (I өлеш); 2021, № 29 (I өлеш), № 93 (I өлеш); 2022, № 77 (I өлеш); 2023, № 11 (I өлеш), № 27 (I өлеш), № 73 (I өлеш); 2024, № 18 (I өлеш), № 44 (I өлеш), № 79 (I өлеш) түбәндәге үзгәрешләрне кертәргә:

1) 16 статьяга түбәндәге эчтәлекле 16 пункт өстәргә:

«16. Федераль закон нигезендә Россия Федерациясе халкы турында белешмәләрне үз эченә алган бердәм федераль мәгълүмат регистрындагы белешмәләр «Россия Федерациясе халкы турында белешмәләрне үз эченә алган бердәм федераль мәгълүмат регистры турында» 2020 елның 8 июнендәге 168-ФЗ номерлы Федераль законга ярашлы рәвештә комиссияләргә сайлаулар һәм референдумнар турында Россия Федерациясе законнарында каралган вәкаләтләрне алар тарафыннан гамәлгә ашыру максатларында файдалану өчен бирелә.»;

2) 17 статьяның 1 пунктында:

а) түбәндәге эчтәлекле «а¹» пунктчасын өстәргә:

«а¹) референдумны әзерләү һәм уздыру, автоматлаштыру чараларын кертү, эксплуатацияләү һәм үстерү, референдумны оештыручыларны уку, тиешле басма продукцияне чыгару белән бәйле чараларны гамәлгә ашыруны тәмин итә;»;

б) түбәндәге эчтәлекле «з¹» пунктчасын өстәргә:

«з¹) әлеге Законның 17 статьясындагы 3 пунктында күрсәтелгән махсус участок комиссияләренен вәкаләтләрен тәмин итүгә федераль бюджеттан бүлеп бирелгән акчаларны тотуны гамәлгә ашыра;»;

3) 18 статьяга түбәндәге эчтәлекле «а¹» пунктчасын өстәргә:

«а¹) референдумны әзерләү һәм уздыру, автоматлаштыру чараларын кертү, эксплуатацияләү һәм үстерү, референдумны оештыручыларны укуту белән бәйлә чараларны гамәлгә ашыруны тиешле территориядә тәмин итә;»;

4) түбәндәге эчтәлекле 23¹ статья өстәргә:

«23¹ статья. **Комиссияләр тарафыннан мөрәжәгатьләрне карау тәртибе**

1. Гражданнарның, аларның берләшмәләренен, башка оешмаларның һәм аларның вазыйфай затларының мөрәжәгатьләре, шул исәптән шикәятләре, комиссияләр тарафыннан Федераль законда билгеләнгән тәртиптә законда каралган компетенциягә ярашлы рәвештә карала.

2. Федераль закон нигезендә мөрәжәгать комиссиягә язма рәвештә, ә Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясенә һәм Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенә шулай ук, мөрәжәгать итүче «Электрон рәвештә дәүләт хезмәтләре һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү өчен файдалана торган мәгълүмат системаларының мәгълүмати-технологик үзара элемтәсен тәмин итүче инфраструктурада бердәм идентификация һәм аутентификация системасы» федераль дәүләт мәгълүмат системасы яисә дәүләт органнарының яисә жирле үзидарә органнарының мөрәжәгать итүчеләрне идентификацияләүне һәм (яисә) аутентификацияләүне тәмин итүче башка мәгълүмат системасы ярдәмендә идентификация һәм аутентификация узганнан соң, комиссияләренен «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтларыннан файдаланып, электрон документ рәвешендә бирелергә мөмкин. Мөрәжәгать электрон документ рәвешендә җибәрелергә мөмкин башка комиссияләр, шулай ук электрон документ рәвешендә мөрәжәгатьләрне комиссияләргә җибәрү ысуллары һәм комиссияләр тарафыннан аларны эшкәртү тәртибе Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнә.

3. Мөрәжәгатьтә мөрәжәгать итүченең фамилиясе, исеме, атасының исеме (булган очракта) (физик затлар булмаган мөрәжәгать итүчеләр өчен – исеме) күрсәтелгән булырга тиеш. Язма мөрәжәгатьтә мөрәжәгәتكә җавап җибәрелергә тиешле почта адресы күрсәтелергә, мөрәжәгать итүченең яисә аның исеменнән эш йөртەرгә вәкаләтле затның шәхси имзасы һәм мөрәжәгатьне имзалау датасы булырга тиеш. Электрон документ рәвешендә мөрәжәгатьтә мөрәжәгәتكә җавап җибәрелергә тиешле электрон почта адресы күрсәтелгән булырга тиеш.

4. Комиссиягә әлеге комиссия тарафыннан тавыш бирү йомгаклары чыгарылганчы, референдум нәтиҗәләре билгеләнгәнчә кәргән һәм хәл итү әлеге комиссия компетенциясенә кәргән мәсьәләләрне үз эченә алган референдум кампаниясенә кагылышлы мөрәжәгать керү көненнән соң биш көн эчендә, ә бүтән чорда кәргән йә референдум кампаниясенә кагылышлы булмаган мөрәжәгать керү көненнән соң җиде көн эчендә компетенциясенә аны карау кәргән комиссиягә,

башка органга яисә вазыйфаи затка жибөрелә. Мөрәжәгатьнең комиссиягә, бүтән органга яисә вазыйфаи затка жибөрелүе турында бер үк вакытта мөрәжәгать итүчегә хәбәр ителә.

5. Гражданнарның референдумда катнашу хокукын гамәлгә ашыруга һәм яклауга бәйле булмаган, комиссиягә референдум кампаниясе чорында кергән мөрәжәгать, шулай ук референдум кампаниясе чорыннан башка вакытта яисә әлеге комиссия тавыш бирү йомгакларын чыгаргач, референдум нәтижәләрен билгеләгәч кергән мөрәжәгать керү көненнән соң 30 көн эчендә карала. Аерым очракларда комиссиянең вәкаләтле вазыйфаи заты мөрәжәгатьне карау срогын, мөрәжәгать итүчегә аны карау срогын озайту турында хәбәр итеп, иң күбе 30 көнгә озайтырга хокуклы.

6. Әгәр мөрәжәгатьтә мөрәжәгать итүченең фамилиясе (физик зат булмаган мөрәжәгать итүче өчен – исеме) яисә мөрәжәгатькә җавап жибөрелергә тиешле адресы күрсәтелмәсә, мөрәжәгатькә җавап бирелми. Әгәр мөрәжәгать тексты укырлык булмаса яисә мөрәжәгатьнең асылын ачыкларга мөмкинлек бирмәсә, мондый мөрәжәгатькә җавап бирелми, бу хакта мөрәжәгать кергән көннән соң жиде көн эчендә, әгәр мөрәжәгать итүченең фамилиясе (физик зат булмаган мөрәжәгать итүче өчен – исеме) һәм мөрәжәгатькә җавап жибөрелергә тиешле адрес укырлык булса, мөрәжәгать итүчегә хәбәр ителә.

7. Комиссияләргә мөрәжәгать итү хокукыннан әдәпсез йә кимсетүле гыйбарәләр, вазыйфаи затның яисә башка затларның тормышына, сәламәтлегенә, мөлкәтенә янаулар булган мөрәжәгать жибөрү юлы белән явыз ниятләрдә файдалану рөхсәт ителми. Мондый мөрәжәгать кергән очракта, комиссия мондый мөрәжәгатьне, бу хакта мөрәжәгать итүчегә хәбәр итеп, җавапсыз калдырырга хокуклы. Мөрәжәгатьтә элек жибөрелгән мөрәжәгатьләренә бәйле рәвештә мөрәжәгать итүчегә асылы буенча язма җаваплар берничә тапкыр бирелгән мәсьәлә бәян ителсә һәм шул ук вакытта мөрәжәгатьтә яңа дәлилләр яисә шартлар китерелмәсә, әлеге мәсьәлә буенча мөрәжәгать итүче белән хат алышу бу хакта мөрәжәгать итүчегә хәбәр ителеп туктатылырга мөмкин.

8. Дәүләт органнары булып торучы комиссияләр гражданнарны, аларның берләшмәләре һәм бүтән оешмалар вәкилләрен шәхси кабул итүне үткәрә. Телдән мөрәжәгатькә турыдан-туры шәхси кабул итү барышында телдән җавап бирелә. Шәхси кабул итү барышында шулай ук язма мөрәжәгать бирелергә мөмкин. Әгәр телдән мөрәжәгатьтә бәян ителгән шартлар тикшерүне таләп итсә, мондый мөрәжәгатькә тиешле мөрәжәгатьне карау өчен Федераль законда билгеләнгән срокларда язма җавап бирелә.

9. Әлеге статья нигезләмәләренең гамәлдә булуы карауның бүтән тәртибе Федераль законда билгеләнгән комиссиягә мөрәжәгатьләргә кагылмый.»;

5) 43 статьяда:

а) түбәндәге эчтәлекле 1¹⁻¹ пункт өстәргә:

«1¹⁻¹. Федераль закон нигезендә әлеге Законның 17 статьясындагы 3 пунктында күрсәтелгән махсус участок комиссияләренең вәкаләтләрен тәэмин итү белән бәйле чыгымнар федераль бюджет акчалары исәбеннән Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан башкарыла.»;

б) 6 пунктны түбөндөгө редакцияда баян итөргө:

«6. Счетлар ачу һәм алып бару тәртибе, референдум әзерләү һәм уздыру, автоматлаштыру чараларын эксплуатацияләү һәм үстерү, референдумны оештыручыларны укыту, комиссияләр эшчәнлеген тәмин итү өчен Татарстан Республикасы бюджетыннан Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенә, башка комиссияләргә бүлөп бирелгән акчаларның исәбен алып бару, хисап бирү һәм аларны күчерү тәртибе, Россия Федерациясе Үзәк банкының Татарстан Республикасында территориаль учреждениесе белән килештереп, Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнә. Акчалар Россия Федерациясе Үзәк банкының исәп-хисап касса хезмәтләре күрсәтүне гамәлгә ашыручы учреждениеләрендә, ә комиссия вәкаләтләре тарала торган территориядә алар булмаган очракта – «Россия Саклык банкы» гавами акционер жәмгыяте филиалларында комиссияләр (территория комиссияләреннән тыш) өчен ачыла торган счетларга күчерелә. Территория комиссияләренә акчалар күрсәтелгән комиссияләр өчен «Россия Саклык банкы» гавами акционер жәмгыяте филиалларында ачыла торган счетларга күчерелә, аның белән банк счёты шартнамәсендә мондый акчаларның кулланылышын тикшереп торуну гамәлгә ашыру максатларында «Россия Саклык банкы» гавами акционер жәмгыяте тарафыннан Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенә счет буенча операцияләр турында белешмәләр бирүгә күрсәтелгән комиссияләрнең ризалыгы хакында шарт карала.»;

в) түбөндөгә эчтәлекле 6¹ пункт өстөргә:

«6¹. Федераль закон нигезендә «Россия Саклык банкы» гавами акционер жәмгыяте филиаллары Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенә, күрсәтелгән кредит оешмалары һәм Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе яисә Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе арасындагы килешүләргә нигезләнә, түбәнгәрәк сайлау комиссияләренә ачылган счетлар буенча операцияләр турында белешмәләр тапшыра.»;

б) 44 статьяда:

а) түбөндөгә эчтәлекле 5² пункт өстөргә:

«5². Гражданның референдум фондына ихтыярий иганәсе шәхсән граждан тарафыннан, паспортын яисә граждан паспортын алмаштыручы документын күрсәтеп, үз акчаларыннан элемент бүлегенә, кредит оешмасына кертелә. Иганә керткәндә граждан түләү документында үзе турында түбөндөгә белешмәләренә күрсәтә: фамилиясен, исемен, атасының исемен, туу датасын, яшәү урыны адресын, паспортының яисә граждан паспортын алмаштыручы документының сериясен һәм номерын, гражданлыгы турында мәгълүматны.»;

б) 9 пунктка түбөндөгә эчтәлекле жөмлө өстөргә: «Референдум фондының махсус счётын шәхсән булмаганда (дистанцион) ачарга мөмкин.»;

в) 10 пунктны түбөндөгә редакцияда баян итөргө:

«10. Әлеге статьяның 9 пунктында күрсәтелгән счётны ачу, алып бару һәм ябу тәртибе, Россия Федерациясе Үзәк банкының Татарстан Республикасында территориаль учреждениесе белән килештереп, Татарстан Республикасы Үзәк

сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнә. Күрсәтелгән тәртиптә референдум фондының махсус счетын шәхсән булмаганда (дистанцион) ачу, алып бару һәм ябуның үзенчәлекләре билгеләнә. Референдум фонды акчалары керү һәм аларны тоту турында, шул исәптән һәр операция буенча, аларның исәбен алып бару һәм хисап бирү тәртибе һәм рәвешләре Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнә.»;

7) 45 статьяның 10 пунктындагы икенче жөмләне төшереп калдырырга;

8) 50 статьяда:

а) 9 пунктка түбәндәге эчтәлекке жөмлә өстәргә: «Әгәр референдумда катнашучы бозылганы урынына яңа бюллетень бирүне үтенеп кабат мөрәҗәгать итсә, мондый бюллетеньне бирү турында карар участок комиссиясе тарафыннан кабул ителә.»;

б) 14 пунктны түбәндәге редакциядә баян итәргә:

«14. Референдум үткәргәндә электрон тавыш бирү үткәрелергә мөмкин. Электрон тавыш бирү үткәргәндә кәгазьдә әзерләнгән бюллетеньнәрне файдаланып тавыш бирү мөмкинлегә тәмин ителгән булырга тиеш. Федераль закон нигезендә Татарстан Республикасы территориясендә электрон тавыш бирү үткәрү турындагы карар Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан яисә аның йөкләмәсе буенча Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан кабул ителә. Электрон тавыш бирү, референдумда катнашучыларның тавышларын санау, тавыш бирү йомгакларын билгеләү һәм, электрон тавыш бирү йомгакларын исәпкә алып, референдум нәтиҗәләрен билгеләү тәртибе Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе яисә аның йөкләмәсе буенча Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнә.»;

9) 50² статьяда:

а) түбәндәге эчтәлекке 10¹ пункт өстәргә:

«10¹. Татарстан Республикасы территориясендә берьюлы дистанцион рәвештә электрон тавыш бирү һәм электрон тавыш бирү үткәрелгән очракта, дистанцион рәвештә электрон тавыш бирү тәртибендә электрон тавыш бирү йомгакларын дистанцион рәвештә электрон тавыш бирү йомгакларында исәпкә алу каралырга мөмкин.»;

б) 13 пунктта дүртенче жөмләне төшереп калдырырга;

10) 53 статьяның 33 пунктны түбәндәге редакциядә баян итәргә:

«33. Федераль закон нигезендә тавышларны техник санау чараларыннан, электрон тавыш бирү комплексларыннан, референдум турында мәгълүмат тапшыруның техник системасыннан файдалану тәртибе, күрсәтелгән мәгълүматны, шул исәптән тавыш бирү йомгаклары турында беркетмәләрдәге техник элемент каналлары буенча тапшырылган мәгълүматны, тапшыру, эшкәртү һәм аннан файдалану тәртибе һәм сроклары федераль законда, ә федераль закон белән җайга салынмаган өлешендә Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан

яисә аның йөкләмәсе буенча Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнә.».

2 статья

«Жирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законына (Татарстан Дәүләт Советы Жыйылышы, 2004, № 3 (II өлеш); 2005, № 3 (I өлеш); 2008, № 5 (II өлеш); 2010, № 10 (II өлеш); 2011, № 8 (I өлеш), № 12 (I өлеш); 2013, № 10; 2014, № 5; 2015, № 5; 2016, № 6 (I өлеш); Татарстан Республикасы законнар жыйылышы, 2018, № 44 (I өлеш), № 83 (I өлеш); 2019, № 28 (I өлеш); 2020, № 4 (I өлеш); 2021, № 29 (I өлеш), № 93 (I өлеш); 2022, № 77 (I өлеш); 2023, № 11 (I өлеш), № 27 (I өлеш), № 73 (I өлеш); 2024, № 18 (I өлеш), № 44 (I өлеш), № 79 (I өлеш) түбәндәге үзгәрешләрне кертергә:

1) 19 статьяда:

а) түбәндәге эчтәлеккә 15¹ пункт өстәргә:

«15¹. «Россия Федерациясе гражданны сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә Россия Федерациясе халкы турында белешмәләрне үз эченә алган бердәм федераль мәгълүмат регистрындагы белешмәләр «Россия Федерациясе халкы турында белешмәләрне үз эченә алган бердәм федераль мәгълүмат регистры турында» 2020 елның 8 июнендәге 168-ФЗ номерлы Федераль законга ярашлы рәвештә комиссияләргә сайлаулар һәм референдумнар турында Россия Федерациясе законнарында каралган вәкаләтләрне алар тарафыннан гамәлгә ашыру максатларында файдалану өчен бирелә.»;

б) 18 пунктны үз көчен югалткан дип танырга;

2) түбәндәге эчтәлеккә 25¹ статья өстәргә:

«25¹ статья. **Комиссиялар тарафыннан мөрәжәгатьләрне карау тәртибе**

1. Гражданның, аларның берләшмәләренең, башка оешмаларның һәм аларның вазыйфалы затларының мөрәжәгатьләре, шул исәптән шикәятләре, комиссиялар тарафыннан «Россия Федерациясе гражданны сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль законда билгеләнгән тәртиптә законда каралган компетенциягә ярашлы рәвештә карала.

2. «Россия Федерациясе гражданны сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә мөрәжәгать комиссиягә язма рәвештә, ә Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясенә һәм Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенә шулай ук, мөрәжәгать итүче «Электрон рәвештә дәүләт хезмәтләре һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү өчен файдалана торган мәгълүмат системаларының мәгълүмати-технологик үзара элемтәсен тәмин итүче инфраструктурада бердәм идентификация һәм аутентификация системасы» федераль дәүләт мәгълүмат системасы яисә дәүләт органнарының яисә жирле үзидарә органнарының мөрәжәгать итүчеләрне

идентификацияләүне һәм (яисә) аутентификацияләүне тәмин итүче башка мәгълүмат системасы ярдәмендә идентификация һәм аутентификация узганнан соң, комиссияләрнең «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтларыннан файдаланып, электрон документ рәвешендә бирелергә мөмкин. Мөрәжәгать электрон документ рәвешендә җибәрелергә мөмкин башка комиссияләр, шулай ук электрон документ рәвешендәге мөрәжәгатьләрне комиссиялەرгә җибөрү ысуллары һәм комиссияләр тарафыннан аларны эшкәртү тәртибе Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнә.

3. Мөрәжәгатьтә мөрәжәгать итүченең фамилиясе, исеме, атасының исеме (булган очракта) (физик затлар булмаган мөрәжәгать итүчеләр өчен – исеме) күрсәтелгән булырга тиеш. Язма мөрәжәгатьтә мөрәжәгатькә җавап җибәрелергә тиешле почта адресы күрсәтелергә, мөрәжәгать итүченең яисә аның исеменнән эш йөртергә вәкаләтле затның шәхси имзасы һәм мөрәжәгатьне имзалау датасы булырга тиеш. Электрон документ рәвешендәге мөрәжәгатьтә мөрәжәгатькә җавап җибәрелергә тиешле электрон почта адресы күрсәтелгән булырга тиеш.

4. Комиссиягә әлеге комиссия тарафыннан тавыш бирү йомгаклары чыгарылганчы, референдум нәтиҗәләре билгеләнгәнчә кергән һәм хәл итү әлеге комиссия компетенциясенә кермәгән мәсьәләләрне үз эченә алган референдум кампаниясенә кагылышлы мөрәжәгать керү көненнән соң биш көн эчендә, ә бүтән чорда кергән йә референдум кампаниясенә кагылышлы булмаган мөрәжәгать керү көненнән соң жиде көн эчендә компетенциясенә аны карау кергән комиссиягә, башка органга яисә вазыйфаи затка җибәрелә. Мөрәжәгатьнең комиссиягә, бүтән органга яисә вазыйфаи затка җибәрелүе турында бер үк вакытта мөрәжәгать итүчегә хәбәр ителә.

5. Гражданнарның референдумда катнашу хокукын гамәлгә ашыруга һәм яклауга бәйле булмаган, комиссиягә референдум кампаниясе чорында кергән мөрәжәгать, шулай ук референдум кампаниясе чорыннан башка вакытта яисә әлеге комиссия тавыш бирү йомгакларын чыгаргач, референдум нәтиҗәләрен билгеләгәч кергән мөрәжәгать керү көненнән соң 30 көн эчендә карала. Аерым очракларда комиссиянең вәкаләтле вазыйфаи заты мөрәжәгатьне карау срогын, мөрәжәгать итүчегә аны карау срогын озайту турында хәбәр итеп, иң күбе 30 көнгә озайтырга хокуклы.

6. Әгәр мөрәжәгатьтә мөрәжәгать итүченең фамилиясе (физик зат булмаган мөрәжәгать итүче өчен – исеме) яисә мөрәжәгатькә җавап җибәрелергә тиешле адресы күрсәтелмәсә, мөрәжәгатькә җавап бирелми. Әгәр мөрәжәгать тексты укырлык булмаса яисә мөрәжәгатьнең асылын ачыкларга мөмкинлек бирмәсә, мондый мөрәжәгатькә җавап бирелми, бу хакта мөрәжәгать кергән көннән соң жиде көн эчендә, әгәр мөрәжәгать итүченең фамилиясе (физик зат булмаган мөрәжәгать итүче өчен – исеме) һәм мөрәжәгатькә җавап җибәрелергә тиешле адрес укырлык булса, мөрәжәгать итүчегә хәбәр ителә.

7. Комиссиялەرгә мөрәжәгать итү хокукыннан әдәпсез йә кимсетүле гыйбарәләр, вазыйфаи затның яисә башка затларның тормышына, сәламәтлегенә, мөлкәтенә янаулар булган мөрәжәгать җибөрү юлы белән явыз ниятләрдә файдалану рөхсәт ителми. Мондый мөрәжәгать кергән очракта, комиссия мондый мөрәжәгатьне, бу хакта мөрәжәгать итүчегә хәбәр итеп, җавапсыз калдырырга

хокуклы. Мөрәжәгатътә элек жибәрелгән мөрәжәгатъләренә бәйле рәвештә мөрәжәгатъ итүчегә асылы буенча язма җаваплар берничә тапкыр бирелгән мәсьәлә бәян ителсә һәм шул ук вакытта мөрәжәгатътә яңа дәлилләр яисә шартлар китерелмәсә, әлегә мәсьәлә буенча мөрәжәгатъ итүче белән хат алышу бу хакта мөрәжәгатъ итүчегә хәбәр ителеп туктатылырга мөмкин.

8. Дәүләт органнары булып торучы комиссияләр гражданнары, аларның берләшмәләре һәм бүтән оешмалар вәкилләрен шәхси кабул итүне үткәрә. Телдән мөрәжәгатъкә турыдан-туры шәхси кабул итү барышында телдән җавап бирелә. Шәхси кабул итү барышында шулай ук язма мөрәжәгатъ бирелергә мөмкин. Әгәр телдән мөрәжәгатътә бәян ителгән шартлар тикшерүне таләп итсә, мондый мөрәжәгатъкә тиешле мөрәжәгатъне карау өчен «Россия Федерациясе гражданнары сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль законда билгеләнгән срокларда язма җавап бирелә.

9. Әлегә статья нигезләмәләренәң гамәлдә булуы карауның бүтән тәртибе «Россия Федерациясе гражданнары сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль законда билгеләнгән комиссиягә мөрәжәгатъләргә кагылмый.»;

3) 45 статьяның 6 пунктын түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«6. Счетлар ачу һәм алып бару тәртибе, референдум әзерләү һәм уздыру, автоматлаштыру чараларын эксплуатацияләү һәм үстерү, референдумны оештыручыларны укыту, комиссияләр эшчәнлеген тәэмин итү өчен жирле бюджеттан комиссияләргә бүлеп бирелгән акчаларның исәбен алып бару, хисап бирү һәм аларны күчерү тәртибе, Россия Федерациясе Үзәк банкының Татарстан Республикасында территориаль учреждениесе белән килештереп, Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнә. Территория комиссияләренә акчалар күрсәтелгән комиссияләргә «Россия Саклык банкы» гавами акционер җәмгыяте филиалларында ачыла торган счетларга күчерелә.»;

4) 46 статьяда:

а) түбәндәге эчтәлеккә 5² пункт өстәргә:

«5². Гражданның референдум фондына ихтыярий иганәсе шәхсән граждан тарафыннан, паспортын яисә граждан паспортын алмаштыручы документын күрсәтеп, үз акчаларыннан элемент бүлегенә, кредит оешмасына кертелә. Иганә керткәндә граждан түләү документында үзе турында түбәндәге белешмәләрне күрсәтә: фамилиясен, исемн, атасының исемн, туу датасын, яшәү урыны адресын, паспортының яисә граждан паспортын алмаштыручы документының сериясен һәм номерын, гражданлыгы турында мәгълүматны.»;

б) 9 пунктка түбәндәге эчтәлеккә җөмлә өстәргә: «Референдум фондының махсус счетын шәхсән булмаганда (дистанцион) ачарга мөмкин.»;

в) 11 пунктны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«11. Әлегә статьяның 9 пунктында күрсәтелгән счетны ачу, алып бару һәм ябу тәртибе, Россия Федерациясе Үзәк банкының Татарстан Республикасында территориаль учреждениесе белән килештереп, Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнә. Күрсәтелгән тәртиптә референдум

фондының махсус счётын шәхсән булмаганда (дистанцион) ачу, алып бару һәм ябуның үзенчәлекләре билгеләнә. Референдум фонды акчалары керү һәм аларны тоту турында, шул исәптән һәр операция буенча, аларның исәбен алып бару һәм хисап бирү тәртибе һәм рәвешләре Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнә.»;

5) 47 статьяның 10 пунктындагы икенче жөмләне төшереп калдырырга;

6) 52 статьяда:

а) 9 пунктка түбәндәге эчтәлекле жөмлә өстәргә: «Әгәр референдумда катнашучы бозылганы урынына яңа бюллетень бирүне үтенеп кабат мөрәжәгать итсә, мондый бюллетеньне бирү турында карар участок комиссиясе тарафыннан кабул ителә.»;

б) 14 пунктны түбәндәге редакциядә баян итәргә:

«14. Референдум уздырганда электрон тавыш бирү үткәрелергә мөмкин. Электрон тавыш бирү үткәргәндә кәгазьдә әзерләнгән бюллетеньнәрне файдаланып тавыш бирү мөмкинлеге тәмин ителгән булырга тиеш. «Россия Федерациясе гражданны сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә Татарстан Республикасы территориясендә электрон тавыш бирү үткәрү турындагы карар Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан яисә аның йөкләмәсе буенча Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан кабул ителә. Электрон тавыш бирү, референдумда катнашучыларның тавышларын санау, тавыш бирү йомгакларын билгеләү һәм, электрон тавыш бирү йомгакларын исәпкә алып, референдум нәтижәләрен билгеләү тәртибе Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе яисә аның йөкләмәсе буенча Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнә.»;

в) 15 пунктны үз көчен югалткан дип танырга;

7) 52¹ статьяның 17 пунктын үз көчен югалткан дип танырга;

8) 52² статьяда:

а) түбәндәге эчтәлекле 10¹ пункт өстәргә:

«10¹. Татарстан Республикасы территориясендә берьюлы дистанцион рәвештә электрон тавыш бирү һәм электрон тавыш бирү үткәрелгән очракта, дистанцион рәвештә электрон тавыш бирү тәртибендә электрон тавыш бирү йомгакларын дистанцион рәвештә электрон тавыш бирү йомгакларында исәпкә алу каралырга мөмкин.»;

б) 13 пунктта дүртенче жөмләне төшереп калдырырга;

9) 53 статьяның 19 пунктын үз көчен югалткан дип танырга;

10) 55 статьяга түбәндәге эчтәлекле 30³ пункт өстәргә:

«30³. «Россия Федерациясе гражданны сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон

нигезендә тавышларны техник санау чараларыннан, электрон тавыш бирү комплексларыннан, референдум турында мәгълүмат тапшыруның техник системасыннан файдалану тәртибе, күрсәтелгән мәгълүматны, шул исәптән тавыш бирү йомгаклары турында беркетмәләрдәге техник элемент каналлары буенча тапшырылган мәгълүматны, тапшыру, эшкәртү һәм аннан файдалану тәртибе һәм сроклары федераль законда, ә федераль закон белән жайга салынмаган өлешендә Россия Федерациясә Үзәк сайлау комиссиясә тарафыннан яисә аның йөкләмәсә буенча Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясә тарафыннан билгеләнә.».

3 статья

Татарстан Республикасы Сайлау кодексына (Татарстан Дәүләт Советы Жыйелма басмасы, 2007, № 5, № 12 (I өлеш); 2010, № 6 (I өлеш); 2011, № 8 (I өлеш), № 12 (I өлеш); 2012, № 6 (I өлеш); 2013, № 10; 2014, № 5; 2015, № 5; 2016, № 4, № 6 (I өлеш); Татарстан Республикасы законнар жыйелмасы, 2017, № 27 (I өлеш), № 52 (I өлеш), № 55 (I өлеш); 2018, № 44 (I өлеш), № 83 (I өлеш); 2019, № 2 (I өлеш), № 28 (I өлеш); 2020, № 4 (I өлеш); 2021, № 1 (I өлеш), № 29 (I өлеш), № 93 (I өлеш); 2022, № 77 (I өлеш); 2023, № 11 (I өлеш), № 27 (I өлеш), № 48 (I өлеш), № 73 (I өлеш), № 81 (I өлеш); 2024, № 18 (I өлеш), № 44 (I өлеш), № 79 (I өлеш); 2025, № 33 (I өлеш) түбәндәге үзгәрешләргә кертергә:

1) 10 статьяга түбәндәге эчтәлеккә 18 өлеш өстәргә:

«18. «Россия Федерациясә гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә Россия Федерациясә халкы турында белешмәләргә үз эченә алган бердәм федераль мәгълүмат регистрындагы белешмәләр «Россия Федерациясә халкы турында белешмәләргә үз эченә алган бердәм федераль мәгълүмат регистры турында» 2020 елның 8 июнендәге 168-ФЗ номерлы Федераль законга ярашлы рәвештә комиссияләргә сайлаулар һәм референдумнар турында Россия Федерациясә законнарында каралган вәкаләтләргә алар тарафыннан гамәлгә ашыру максатларында файдалану өчен бирелә.»;

2) 15 статьяның 3 өлешенә түбәндәге эчтәлеккә абзац өстәргә:

«Россия Федерациясә Үзәк сайлау комиссиясә белән килештереп кабул ителгән Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясә карары белән территория комиссиясә вәкаләтләре, Татарстан Республикасының административ-территориаль төзелешә административ-территориаль берәмлеккә бетерүгә китергән итеп үзгәртелгән йә тиешле муниципаль берәмлек үзгәртеп корылган очракта, туктатылырга мөмкин.»;

3) түбәндәге эчтәлеккә 17¹ статья өстәргә:

«17¹ статья. **Комиссияләр тарафыннан мөрәжәгатьләргә карау тәртибе**

1. Гражданның, аларның берләшмәләренә, башка оешмаларның һәм аларның вазыйфаларының мөрәжәгатьләргә, шул исәптән шикәятләргә,

комиссиялар тарафыннан «Россия Федерациясе гражданны сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль законда билгеләнгән тәртиптә законда каралган компетенциягә ярашлы рәвештә карала.

2. Мөрәжәгать комиссиягә «Россия Федерациясе гражданны сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә язма рәвештә, ә Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясенә һәм Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенә шулай ук, мөрәжәгать итүче «Электрон рәвештә дәүләт хезмәтләре һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү өчен файдалана торган мәгълүмат системаларының мәгълүмати-технологик үзара элементсен тәмин итүче инфраструктурада бердәм идентификация һәм аутентификация системасы» федераль дәүләт мәгълүмат системасы яисә дәүләт органнарының яисә жирле үзидарә органнарының мөрәжәгать итүчеләрне идентификацияләүне һәм (яисә) аутентификацияләүне тәмин итүче башка мәгълүмат системасы ярдәмендә идентификация һәм аутентификация узганнан соң, комиссияларның «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтларыннан файдаланып, электрон документ рәвешендә бирелергә мөмкин. Мөрәжәгать электрон документ рәвешендә җибәрелергә мөмкин башка комиссиялар, шулай ук электрон документ рәвешендәге мөрәжәгатьләрне комиссияларга җибөрү ысуллары һәм комиссиялар тарафыннан аларны эшкәртү тәртибе Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнә.

3. Мөрәжәгатьтә мөрәжәгать итүченең фамилиясе, исеме, атасының исеме (булган очракта) (физик затлар булмаган мөрәжәгать итүчеләр өчен – исеме) күрсәтелгән булырга тиеш. Язма мөрәжәгатьтә мөрәжәгатькә җавап җибәрелергә тиешле почта адресы күрсәтелергә, мөрәжәгать итүченең яисә аның исеменнән эш йөртергә вәкаләтле затның шәхси имзасы һәм мөрәжәгатьне имзалау датасы булырга тиеш. Электрон документ рәвешендәге мөрәжәгатьтә мөрәжәгатькә җавап җибәрелергә тиешле электрон почта адресы күрсәтелгән булырга тиеш.

4. Комиссиягә әлеге комиссия тарафыннан тавыш бирү йомгаклары чыгарылганчы, сайлаулар нәтижәләре билгеләнгәнчә кергән һәм хәл итү әлеге комиссия компетенциясенә кермәгән мәсьәләләргә үз эченә алган сайлау кампаниясенә кагылышлы мөрәжәгать керү көненнән соң биш көн эчендә, ә бүтән чорда кергән йә сайлау кампаниясенә кагылышлы булмаган мөрәжәгать керү көненнән соң жиде көн эчендә компетенциясенә аны карау кергән комиссиягә, башка органга яисә вазыйфай затка җибәрелә. Мөрәжәгатьнең комиссиягә, бүтән органга яисә вазыйфай затка җибәрелүе турында бер үк вакытта мөрәжәгать итүчегә хәбәр ителә.

5. Россия Федерациясе гражданнының сайлау хокукларын гамәлгә ашыруга һәм яклауга бәйле булмаган, комиссиягә сайлау кампаниясе чорында кергән мөрәжәгать, шулай ук сайлау кампаниясе чорыннан башка вакытта яисә әлеге комиссия тавыш бирү йомгакларын чыгаргач, сайлаулар нәтижәләрен билгеләгәч кергән мөрәжәгать керү көненнән соң 30 көн эчендә карала. Аерым очракларда комиссиянең вәкаләтле вазыйфай заты мөрәжәгатьне карау срогын, мөрәжәгать итүчегә аны карау срогын озайту турында хәбәр итеп, иң күбе 30 көнгә озайтырга хокуклы.

6. Әгәр мөрәжәғәтә мөрәжәғәт итүченең фамилиясе (физик зат булмаган мөрәжәғәт итүче өчен – исеме) яисә мөрәжәғәткә җавап җибәрелергә тиешле адресы күрсәтелмәсә, мөрәжәғәткә җавап бирелми. Әгәр мөрәжәғәт тексты укырлык булмаса яисә мөрәжәғәтнең асылын ачыкларга мөмкинлек бирмәсә, мондый мөрәжәғәткә җавап бирелми, бу хакта мөрәжәғәт кергән көннән соң жиде көн эчендә, әгәр мөрәжәғәт итүченең фамилиясе (физик зат булмаган мөрәжәғәт итүче өчен – исеме) һәм мөрәжәғәткә җавап җибәрелергә тиешле адрес укырлык булса, мөрәжәғәт итүчегә хәбәр ителә.

7. Комиссияләргә мөрәжәғәт итү хокукыннан әдәпсез йә кимсетүле гыйбарәләр, вазыйфай затның яисә башка затларның тормышына, сәламәтлегенә, мөлкәтенә янаулар булган мөрәжәғәт җибәрү юлы белән явыз ниятләрдә файдалану рөхсәт ителми. Мондый мөрәжәғәт кергән очракта, комиссия мондый мөрәжәғәтне, бу хакта мөрәжәғәт итүчегә хәбәр итеп, җавапсыз калдырырга хоуклы. Мөрәжәғәтә элек җибәрелгән мөрәжәғәтләрәнә бәйле рәвештә мөрәжәғәт итүчегә асылы буенча язма җаваплар берничә тапкыр бирелгән мәсьәлә баян ителсә һәм шул ук вакытта мөрәжәғәтә яңа дәлилләр яисә шартлар китерелмәсә, әлеге мәсьәлә буенча мөрәжәғәт итүче белән хат алышу бу хакта мөрәжәғәт итүчегә хәбәр ителеп туктатылырга мөмкин.

8. Дәүләт органнары булып торучы комиссияләр гражданның, аларның берләшмәләре һәм бүтән оешмалар вәкилләрен шәхси кабул итүне үткәрә. Телдән мөрәжәғәткә турыдан-туры шәхси кабул итү барышында телдән җавап бирелә. Шәхси кабул итү барышында шулай ук язма мөрәжәғәт бирелергә мөмкин. Әгәр телдән мөрәжәғәтә баян ителгән шартлар тикшерүне таләп итсә, мондый мөрәжәғәткә тиешле мөрәжәғәтне карау өчен «Россия Федерациясе гражданны сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль законда билгеләнгән срокларда язма җавап бирелә.

9. Әлеге статья нигезләмәләренең гамәлдә булуы карауның бүтән тәртибе «Россия Федерациясе гражданны сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль законда билгеләнгән комиссиягә мөрәжәғәтләргә кагылмый.»;

4) 18 статьяда:

а) 9 өлешне түбәндәге редакциядә баян итәргә:

«9. Әгәр компетенциясенә комиссия әгъзасын билгеләп кую кергән орган комиссия әгъзасының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы карарны 30 көн эчендә, ә сайлаулар билгеләү турында карар рәсми басылып чыккан (бастырылган) көннән алып сайлауларны оештыручы комиссия сайлаулар нәтижеләрен билгеләгәнгә кадәр чорда комиссия әгъзасыннан үз вәкаләтләрен туктату турында шушы комиссиягә язма рәвештә гариза кергән көннән соң йә аңа үз вәкаләтләрен башкарырга мөмкинлек бирми торган башка нигезләр барлыкка килгән көннән соң 10 көн эчендә кабул итмәсә, әлеге комиссия әгъзасының вәкаләтләрен туктату турындагы карарны составына шушы әгъза кергән комиссия күрсәтелгән срок тәмамланганның соң өч көн эчендә кабул итә.»;

б) 10 өлештә беренче жөмләне түбәндәге редакциядә баян итәргә: «Сайлаулар билгеләү турында карар рәсми басылып чыккан (бастырылган) көннән алып

сайлауларны оештыручы комиссия сайлаулар нәтижәләрен билгеләгәнгә кадәр чорда компетенциясенә комиссия әгъзасын билгеләп кую кергән орган әлеге статьяның 6 – 6² һәм 8 өлешләрендә күрсәтелгән шартлар булуга бәйлә киткән комиссия әгъзасы урынына, аның китү көненнән соң 10 көннән дә соңга калмыйча, әлеге Кодексның 11, 12, 14 – 16 статьяларында каралган таләпләр нигезендә яңасын билгеләп куярга тиеш.», «бер айдан да» сүзләрен «30 көннән дә» сүзләренә алмаштырырга;

в) 16 өлешкә түбәндәге эчтәлеккә абзац өстәргә:

«Россия Федерациясе гражданны сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә әлеге Кодексның 16 статьясындагы 6¹⁻¹ өлешендә күрсәтелгән махсус участок комиссиясе әгъзасына компенсация һәм хезмәт өчен өстәмә түләү (бүләкләү) күләмнәрен һәм тәртибен федераль бюджет акчалары исәбеннән Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе билгели.»;

5) 20 статьяның 2 өлешендә «Россия Федерациясе сенаторлары,» сүзләрен төшереп калдырырга;

б) 66 статьяда:

а) 1 өлештә «сайлауларны оештыручыларны һәм сайлаучыларны өйрәтүгә» сүзләрен «сайлаучыларның хокукый культурасын арттыруга, сайлауларны оештыручыларны һәм сайлау процессында башка катнашучыларны өйрәтүгә» сүзләренә алмаштырырга;

б) түбәндәге эчтәлеккә 1¹⁻¹ өлеш өстәргә:

«1¹⁻¹. «Россия Федерациясе гражданны сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә әлеге Кодексның 16 статьясындагы 6¹⁻¹ өлешендә күрсәтелгән махсус участок комиссияләренә вәкаләтләрен тәмин итүгә бәйлә чыгымнар федераль бюджет акчалары исәбеннән Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан башкарыла.»;

в) 4 өлешне түбәндәге редакциядә баян итәргә:

«4. Счетлар ачу һәм алып бару тәртибе, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына сайлауларны әзерләү һәм уздыру, автоматлаштыру чараларын эксплуатацияләү һәм үстерү, сайлаучыларның хокукый культурасын арттыру, сайлауларны оештыручыларны һәм сайлау процессында башка катнашучыларны уку, комиссияләргә эшчәнлеген тәмин итү, федераль дәүләт хакимияте органнарына сайлауларны әзерләүгә һәм уздыруга ярдәм күрсәтү өчен Татарстан Республикасы бюджетыннан, жирле бюджеттан Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенә, башка комиссияләргә бүлп бирелгән акчаларның исәбен алып бару, хисап бирү һәм аларны күчерү тәртибе, Россия Федерациясе Үзәк банкының Татарстан Республикасында территориаль учреждениесе белән килештереп, Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнә. Акчалар Россия Федерациясе Үзәк банкының исәп-хисап касса хезмәтләре күрсәтүне гамәлгә ашыручы учреждениесендә, ә ул Татарстан Республикасы территориясендә булмаган очракта, «Россия Саклык банкы» гавами

акционер жәмгыяте филиалларында Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе өчен ачыла торган счетка күчерелә. Округ комиссияләренә һәм территория комиссияләренә акчалар күрсәтелгән комиссияләр өчен «Россия Саклык банкы» гавами акционер жәмгыяте филиалларында ачыла торган счетларга күчерелә, аның белән банк счеты шартнамәсендә мондый акчаларның кулланылышын тикшереп торуну гамәлгә ашыру максатларында, Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе югарырак комиссия булып торган очракта, «Россия Саклык банкы» гавами акционер жәмгыяте тарафыннан Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенә счет буенча операцияләр турында белешмәләр бирүгә күрсәтелгән комиссияләрнең ризалыгы хакында шарт карала.»;

г) түбәндәге эчтәлекле 4¹ өлеш өстәргә:

«4¹. «Россия Федерациясе гражданны сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә «Россия Саклык банкы» гавами акционер жәмгыяте филиаллары Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенә, күрсәтелгән кредит оешмалары һәм Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе яисә Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе арасындагы килешүләргә нигезләнеп, түбәнрәк сайлау комиссияләренә ачылган счетлар буенча операцияләр турында белешмәләр тапшыра.»;

7) 69 статьяда:

а) 1 өлешкә түбәндәге эчтәлекле жөмлө өстәргә: «Махсус сайлау счетын шәхсән булмаганда (дистанцион) ачарга мөмкин.»;

б) 3 өлешне түбәндәге редакциядә баян итәргә:

«3. Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына сайлаулар уздырганда өлгә статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән счетларны ачу, алып бару һәм ябу тәртибе, Россия Федерациясе Үзәк банкының Татарстан Республикасында территориаль учреждение белән килештереп, Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнә. Күрсәтелгән тәртиптә Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына сайлаулар уздырганда махсус сайлау счетларын шәхсән булмаганда (дистанцион) ачу, алып бару һәм ябуның үзенчәлекләре билгеләнә. Сайлау фондлары акчалары керү һәм бу акчаларны тоту турында, шул исәптән һәр операция буенча, исәбен алып бару һәм хисап бирү тәртибе һәм рәвешләре тиешле сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнә.»;

8) 70 статьяның 12 өлешендә икенче жөмлөнә төшереп калдырырга;

9) 75 статьяның 9 өлешендә «бер төстә эшләнәп» сүзләрен «, бер төстә эшләнәп, бертөрле шрифт белән» сүзләренә алмаштырырга;

10) 76 статьяда:

а) 12 өлешкә түбәндәге эчтәлекле жөмлө өстәргә: «Әгәр сайлаучы бозылганы урынына яңа бюллетень бирүне үтенеп кабат мөрәҗғәгать итсә, мондый бюллетеньне бирү турында карар участок комиссиясе тарафыннан кабул ителә.»;

б) 17 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«17. Сайлаулар уздырганда электрон тавыш бирү үткәрелергә мөмкин. Электрон тавыш бирү үткәргәндә кәгазьдә әзерләнгән бюллетеньнәрне файдаланып тавыш бирү мөмкинлегә тәмин ителгән булырга тиеш. «Россия Федерациясе гражданны сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә Татарстан Республикасы территориясендә электрон тавыш бирү үткәрү турындагы карар Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан яисә аның йөкләмәсе буенча Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан кабул ителә. Электрон тавыш бирү, сайлаучыларның тавышларын санау, тавыш бирү йомгакларын билгеләү һәм, электрон тавыш бирү йомгакларын исәпкә алып, сайлаулар нәтижәләрен билгеләү тәртибе Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе яисә аның йөкләмәсе буенча Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнә.»;

11) 76² статьяда:

а) түбәндәге эчтәлеккә 10¹ өлеш өстәргә:

«10¹. Татарстан Республикасы территориясендә берьюлы дистанцион рәвештә электрон тавыш бирү һәм электрон тавыш бирү үткәрелгән очракта, дистанцион рәвештә электрон тавыш бирү тәртибендә электрон тавыш бирү йомгакларын дистанцион рәвештә электрон тавыш бирү йомгакларында исәпкә алу каралырга мөмкин.»;

б) 13 өлештә дүртенче жөмләнә төшереп калдырырга;

12) 79 статьяга түбәндәге эчтәлеккә 31³ өлеш өстәргә:

«31³. «Россия Федерациясе гражданны сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә тавышларны техник санау чараларыннан, электрон тавыш бирү комплексларыннан, сайлаулар турында мәгълүмат тапшыруның техник системасыннан файдалану тәртибе, күрсәтелгән мәгълүматны, шул исәптән тавыш бирү йомгаклары турында беркетмәләрдәге техник элемент каналлары буенча тапшырылган мәгълүматны, тапшыру, эшкәртү һәм аннан файдалану тәртибе һәм вакытлары федераль законда, ә федераль закон белән жайга салынмаган өлешендә Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан яисә аның йөкләмәсе буенча Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнә.»;

13) 91 статьяда:

а) түбәндәге эчтәлеккә 2¹ пункт өстәргә:

«2¹) Дәүләт Советы депутатларын сайлауларны әзәрләүгә һәм үткәрүгә, Россия Федерациясендә сайлау системасын үстерүгә, автоматлаштыру чараларын кертүгә, эксплуатацияләүгә һәм үстерүгә, сайлаучыларның хокукый культурасын арттыруга, сайлауларны оештыручыларны һәм сайлау процессында башка катнашучыларны өйрәтүгә, кирәкле басма продукцияне чыгаруга бәйле чараларны гамәлгә ашыруны тәмин итә;»;

б) түбәндәге эчтәлеккә 16¹ пункт өстәргә:

«16¹) әлегә Кодексның 16 статьясындагы 6¹⁻¹ өлешендә күрсәтелгән махсус

участок комиссияләренә вәкаләтләрен тәмин итүгә федераль бюджеттан бүлеп бирелгән акчаларны тотуны гамәлгә ашыра;»;

14) 93 статьяның 3 пунктында «һәм уздыруга» сүзләреннән соң «, Россия Федерациясендә сайлау системасын үстерүгә, автоматлаштыру чараларын кертүгә, эксплуатацияләүгә һәм үстерүгә, сайлаучыларның хокукый культурасын арттыруга, сайлауларны оештыручыларны һәм сайлау процессында башка катнашучыларны өйрәтүгә» сүзләрен өстәргә;

15) 104 статьяда:

а) 3 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«3. Өстәмә сайлаулар, әлеге статьяның 4 өлешендә каралган очрактан тыш, Дәүләт Советы депутатларын төп сайлауларны уздыру елына кадәрге елда, шулай ук күрсәтелгән сайлауларны уздыру елында билгеләнми һәм уздырылмый.»;

б) 4 өлештә «ә өстәмә сайлаулар уздыру әлеге статьяның 3 өлеше нигезендә каралмаган булса, әлеге Кодексның 6 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән вакытларда уздырыла торган яңа төп сайлаулар билгеләнә» сүзләрен «Дәүләт Советы депутатларын төп сайлауларны уздыру елына кадәрге елда, мондый вәкаләтләргә вакытыннан алда туктату көненнән башлап дүрт айдан соңга калмыйча, өстәмә сайлаулар уздырыла, ә Дәүләт Советы депутатларын өстәмә сайлаулар уздыру елында Дәүләт Советы депутатларын яңа төп сайлаулар билгеләнә, алар әлеге Кодексның 6 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән срокларда уздырыла» сүзләренә алмаштырырга;

16) 104⁸ статьяда:

а) түбәндәге эчтәлеккә 2¹ пункт өстәргә:

«2¹) Татарстан Республикасы Рәисен сайлауларны әзерләүгә һәм уздыруга, Россия Федерациясендә сайлау системасын үстерүгә, автоматлаштыру чараларын кертүгә, эксплуатацияләүгә һәм үстерүгә, сайлаучыларның хокукый культурасын арттыруга, сайлауларны оештыручыларны һәм сайлау процессында башка катнашучыларны өйрәтүгә, кирәкле басма продукцияне чыгаруга бәйле чараларны гамәлгә ашыруны тәмин итә;»;

б) түбәндәге эчтәлеккә 14¹ пункт өстәргә:

«14¹) әлеге Кодексның 16 статьясындагы 6¹⁻¹ өлешендә күрсәтелгән махсус участок комиссияләренә вәкаләтләрен тәмин итүгә федераль бюджеттан бүлеп бирелгән акчаларны тотуны гамәлгә ашыра;»;

17) 104⁹ статьяның 3 пунктында «һәм уздыруга» сүзләреннән соң «, Россия Федерациясендә сайлау системасын үстерүгә, автоматлаштыру чараларын кертүгә, эксплуатацияләүгә һәм үстерүгә, сайлаучыларның хокукый культурасын арттыруга, сайлауларны оештыручыларны һәм сайлау процессында башка катнашучыларны өйрәтүгә» сүзләрен өстәргә;

18) 123 статьяда:

а) 3 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«3. Өстәмә сайлаулар, әлеге статьяның 4 өлешендә каралган очрактан тыш, муниципаль берәмлекнең вәкаләтле органы депутатларын, муниципаль берәмлекнең сайланулы органы әгъзаларын төп сайлауларны уздыру елына кадәрге елда, шулай ук күрсәтелгән сайлауларны уздыру елында билгеләнми һәм уздырылмый.»;

б) 4 өлештә «ә өстәмә сайлаулар уздыру әлеге статьяның 3 өлеше нигезендә каралмаган булса, яңа төп сайлаулар билгеләнә, алар әлеге Кодексның 6 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән вакытларда уздырыла» сүзләрен «муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы депутатларын, муниципаль берәмлекнең сайланулы органы әгъзаларын төп сайлауларны уздыру елына кадәрге елда, мондый вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату көненнән башлап дүрт айдан соңга калмыйча, өстәмә сайлаулар уздырыла, ә муниципаль берәмлекнең күрсәтелгән органы депутатларын, муниципаль берәмлекнең сайланулы органы әгъзаларын төп сайлаулар уздыру елында муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы депутатларын, муниципаль берәмлекнең сайланулы органы әгъзаларын яңа төп сайлаулар билгеләнә, алар әлеге Кодексның 6 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән срокларда уздырыла» сүзләренә алмаштырырга.

4 статья

1. Әлеге Закон рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә.

2. «Татарстан Республикасы референдумы турында» 2003 елның 9 августындагы 33-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 44 статьясындагы 9 һәм 10 пунктлары (әлеге Закон редакциясендә), «Жирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 46 статьясындагы 9 һәм 11 пунктлары (әлеге Закон редакциясендә), Татарстан Республикасы Сайлау кодексының 69 статьясындагы 1 һәм 3 өлешләре (әлеге Закон редакциясендә) нигезләмәләре, «Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2025 елның 23 маендагы 115-ФЗ номерлы Федераль законның 6 статьясындагы 5 өлешендә күрсәтелгән очрактан тыш, 2026 елның 1 гыйнварыннан соң билгеләнгән сайлаулар, референдумнар уздыруга бәйле барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә карата кулланыла.

3. «Татарстан Республикасы референдумы турында» 2003 елның 9 августындагы 33-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 50 статьясы (әлеге Закон редакциясендә), «Жирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 52 статьясы (әлеге Закон редакциясендә), Татарстан Республикасы Сайлау кодексының 76 статьясы (әлеге Закон редакциясендә) нигезләмәләре 2026 елның 1 гыйнварыннан соң билгеләнгән сайлаулар, референдумнар уздыруга бәйле барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә карата кулланыла.

Татарстан Республикасы

Рәисе

Казан, Кремль
2025 ел, 15 ноябрь
№ 80-ТРЗ

Р.Н. Миңнеханов